

# ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

*Ноздріна А. О., аспірант  
ННППІ УІПА*

Забезпеченість суб'єктів господарювання кредитними ресурсами, є однією з найважливіших умов ефективного функціонування економіки країни. Одними з головних інститутів кредитної системи, що виконують цю функцію, є кредитні спілки. В розвинених економіках вони створюють конкурентне середовище банкам при кредитуванні малого і середнього бізнесу. В Україні їх роль в кредитній системі значно скромніша, хоча потенціал для розвитку є надзвичайно великим.

Питаннями діяльності кредитних спілок присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, які розглядають різні аспекти їх функціонування, проблемні питання діяльності, а також можливі шляхи їх вирішення. Серед цих праць можна виділити роботи А.А. Стадника [1], І. Свиноуса [2], В.Л. Пластуна [3], Л.В. Молдавана [4], В.В. Гончаренка та інших. З зарубіжних авторів можна виділити, таких: К. Глен, Г. Планкетт, В. Саломо, Ф. Гілберт, Д. Кобія, Ф. Бретт та ін. Проте, на даному етапі, недостатньо висвітленими залишаються питання законодавчого характеру, вирішення яких сприятиме подальшому розвитку системи кредитної кооперації в Україні та підвищення її стабільності

Метою даної роботи є аналіз законодавчої бази про діяльність кредитних спілок як в Україні, так і на міжнародному рівні, розкриття сучасного стану і важливості діяльності кредитних спілок, а також напрямків покращення діяльності кредитної кооперації в Україні відповідно до потреб сучасності та кращого міжнародного досвіду.

Кредитна кооперація є одним з найпотужніших мультиплікаторів регіонального економічного і соціального зростання, каталізатором конкурентоспроможності економіки, а також важливим джерелом фінансування малого і середнього бізнесу. У розвинених країнах кредитні спілки успішно функціонують саме в секторі кредитування малого і середнього бізнесу, оскільки на відміну від банків вони здатні краще застосовувати індивідуальний підхід до своїх позичальників.

Система кредитної кооперації України за 20 років своєї діяльності набула важливої соціальної функції - сьогодні кредитні спілки об'єднують більше 1 млн. громадян України, а активи системи становлять 2 432,8 млн. грн.

Однак потенціал кредитної кооперації ще далекий від оптимального рівня внаслідок недосконалої нормативно-правової бази та організаційної системи.

Кожен десятий кредит надається для розвитку приватного бізнесу. Цей показник може бути значно більшим за умови передбачення на законодавчому рівні розширення кола споживачів послуг кредитних спілок за рахунок юридичних осіб. Наприклад, у Росії ще у 2009 р. прийнято закон,

яким передбачена участь малих та середніх підприємств в кредитній кооперації.

В умовах фінансової кризи кредитна кооперація довела свою життєздатність та надійність. За оцінками міжнародних експертів рівень проблемних кредитів становить близько 30 %, тоді як у банківській системі України цей показник сягнув 50 %. Не зважаючи на те, що для підтримки банківського сектора урядом було виділено десятки мільярдів гривень проти жодної гривні для кредитних спілок. Без будь-якої підтримки ліквідності більшість кредитних спілок, навіть, в умовах фінансової кризи продовжували кредитувати населення, залишаючись фактично єдиним джерелом фінансової підтримки для тисяч рядових українців.

У 2010 році близько півмільйона членів кредитних спілок взяли кредитів на загальну суму 3350 млн. грн і використали їх на комерційні та споживчі цілі, а також ведення фермерських та сільськогосподарських господарств. Протягом 2010—2011 років кредитній кооперації вдалося зберегти та створити близько 3,5 тис. робочих місць [5].

Проте, сьогодні як ніколи кредитні спілки суттєво обмежені у своїй діяльності. Причина тому - застарілий Закон України «Про кредитні спілки» [6] який, з метою усунення необґрунтованих перешкод і існуючих ризиків у діяльності кредитних спілок на сучасному етапі розвитку, вимагає істотних змін. Для подальшого розвитку системи кредитної кооперації в Україні та підвищення її стабільності необхідним є удосконалення системи управління зазначеним сектором, внесення змін до чинного законодавства відповідно до потреб сучасності та кращого міжнародного досвіду.

Такі зміни повинні передбачати наступне:

1. Розвиток інститутів саморегулювання, запровадження обов'язкового самоконтролю та внутрішнього аудиту. В Росії, наприклад, ще у 2009 році прийнято спеціальну законодавчу норму, відповідно до якої кредитні кооперативи зобов'язані вступити до саморегульованих організацій протягом трьох місяців після створення кооперативу.

2. Утворення центральної фінансової установи, завданням якої має стати підтримка ліквідності кредитних спілок.

3. Створення нового або приєднання кредитних спілок до існуючого банківського фонду гарантування вкладів (як це зроблено в Литві).

4. Розширення кола споживачів послуг кредитних спілок за рахунок юридичних осіб, як це вже зроблено в Росії, Киргизстані, Литві.

5. Розширення переліку послуг кредитних спілок, зокрема передбачення можливостей ведення розрахункових рахунків, грошових переказів.

Кредитні спілки переконані, що вдосконалення законодавчого забезпечення розвитку кредитної кооперації сприятиме розв'язанню низки актуальних питань, зокрема:

- стимулювання попиту на товари і послуги, зростання товарообігу;
- кредитування малого і середнього бізнесу, розвиток сфери виробництва товарів і послуг;

- підвищення стабільності фінансової системи країни;
- зниження залежності країни від імпорту енергоносіїв.

Сучасний стан кредитної галузі свідчить про повільний вихід її з фінансової кризи, хоча досягти докризових показників найближчим часом не вдається, особливо в частині залучення нових членів. Для подальшого покращення діяльності кредитної кооперації в Україні необхідно вдосконалити законодавчу базу їх діяльності беручи до уваги міжнародний досвід, покращити захист інтересів їх вкладників.

#### Література

1. Стадник А. А. Розвиток кооперативного руху в Україні / А. А. Стадник // Фінанси України. – 2004. - № 7. – С. 104 - 110.
2. Свиноус І. Кредитування діяльності особистих селянських господарств: сучасний стан і проблеми / І. Свиноус // Вісник НБУ. – 2007р. - №7. – С. 52-54.
3. Пластун В. Л. Пріоритети розвитку кредитних спілок в сучасних умовах / В. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - № 10 – С. 131-137.
4. Молдаван Л. В. Розвиток кооперації в системі кредитного забезпечення сільського господарства / Л. В. Молдаван // Економіка АПК. – 2008. - № 1. – С. 58 - 63.
5. Національна комісія по здійсненню державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/>.
6. Закон України «Про кредитні спілки», від 20.12.2001 №2908-III. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon1.rada.gov.ua/](http://zakon1.rada.gov.ua/).